

A fogyatékoság ügye

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékosággal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden szintjén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Fogyatékoságügyi szakpolitika

Hazai fogyatékoságügyi szakpolitikánk három jelentősebb jogszabályra támaszkodik:

(1) a Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényre,

(2) az új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II. 16.) OGY határozatra és

(3) a Fogyatékos személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvényre.

(1) Időrendben az első, a Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban: Fot.) európai viszonylatban is viszonylag korán deklarálta a fogyatékos emberek személyhez fűződő jogait, és írta le az állam és a társadalmi közösség kötelezettségeit e jogok érvényesítése érdekében. Az Európai Unió alapszerződése, az ún. Amszterdami Szerződés ugyanis csak 1992-ben emelte be a 13. cikkelybe a fogyatékoságon alapuló diszkrimináció tilalmát.

A Magyar Köztársaság Alkotmánya 70./A §-a (1) bekezdésében megfogalmazza, hogy „A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó min-

den személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.” Ebben a paragrafusban még nem kerül nevesítésre a fogyatékoságon alapuló megkülönböztetés, mégis az egész jogrendszer tekintetében az állam kötelezettségévé teszi minden személy egyenlő méltóságának tiszteltetését és védelmét. A Fot. célja tehát a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.

E célok elérése tekintetében alapvetőnek tekinthető, hogy a fogyatékos emberek társadalmi esélyegyenlősége tulajdonképpen a személyhez fűződő jogok érvényesítésével és a komplex rehabilitációval biztosítható.

A fogyatékos emberek esélyegyenlőségét jogi, szabályozási szinten az

őket megillető jogok (és ezek érvényesítési eszközeinek) biztosításával lehet megvalósítani, amelyek az alábbiak:

a) jog az akadálymentes, érzékelhető, biztonságos környezethez;

b) jog a közérdekű és a fogyatékos személyek számára nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatos információkhoz való hozzáféréshez;

c) jog a közszolgáltatásokhoz való hozzáféréshez;

d) jog a közlekedési rendszerek, eszközök, létesítmények biztonságos igénybeviteléhez;

e) jog a fogyatékoság miatt szükséges támogató szolgáltatások, segéd-eszközök használatához.

A fogyatékos emberek esélyegyenlőségét társadalmi integritás szempontjából, a komplex rehabilitációs szolgáltatások biztosítják. „Összetett”, „komplex” rehabilitációs szolgáltatások alatt azt (az egyébként a Fot. szerint is esélyegyenlőségi célterületeknek számító) az egészségügyi, mentálhigiénés, oktatási, képzési, foglalkoztatási, szociális (lakhatás) szolgáltatási rendszerekben megvalósuló tervezett és szervezett folyamatot kell érteni, amelynek célja a lehető legteljesebb önálló életvitel és az aktív társadalmi részvétel biztosítása.

(2) A fogyatékos emberek jogi és társadalmi szempontú esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, a Fot. 26. §-a alapján, az Országgyűlés programot alkotott, és adott ki az új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II. 16.) OGY határozatban.

A nemzetközi szinten is gyakori, hogy szakpolitikáik végrehajtása érdekében

egy-egy ország döntéshozói, vagy nemzetközi szerveződések (Európai Unió, ENSZ, Európa Tanács) programot hirdetnek. Hazánk esetében ez a testület a legfőbb törvényhozó testület, az Országgyűlés volt, vagyis egy politikailag semleges, a magyar társadalom egészét reprezentáló, minden országgyűlési képviselő által elfogadott program született. Ezt az értéket támasztja alá, hogy az Országos Fogyatékosügyi Programról szóló előterjesztést egyhangúlag fogadta el az Országgyűlés.

Az új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II. 16.) OGY határozat (továbbiakban: program) a valamennyi esélyegyenlőségi célterületre, szolgáltatási ágazatra kiterjedő komplex megközelítést alkalmazva fogalmaz meg célkitűzéseket, feladatokat. Kiterjed a társadalmi szemlélet kedvező irányú befolyásolására, a társadalmi aktivitás előmozdítására, a foglalkozási aktivi-

tás növelésére és a komplex rehabilitációs szolgáltatási rendszer kialakítására. Megalkotása során nem csak a korábbi, a 100/1999. (XII. 10.) OGY határozatban kiadott programot vettük figyelembe, de beépítettük az Európai Unió Bizottsága által kiadott „A fogyatékos emberek esélyegyenlősége: Európai Cselekvési Tervről” szóló COM(2003) 650. számú közleményt, az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által kiadott, a fogyatékos-sággal élő emberek jogai érvényesítésének elősegítéséről és a társadalomban való teljes körű részvételük előmozdításáról szóló Rec.(2006)5. számú ajánlást, valamint az akkor még csak előkészületi fázisban lévő, a Fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ Egyezményt.

A programban foglalt célok elérése, a feladatok megvalósítása érdekében a kormány cselekvési tervet készített és adott ki az új Országos Fogyatékosügyi Program végrehajtásának 2007–2010.

évekre vonatkozó középtávú intézkedési tervről szóló 1062/2007. (VIII. 7.) kormányhatározatban, melyben évekre lebontva, konkrét felelősök és források megjelölésével 33 beavatkozási pontot határozott meg a végrehajtó szervek számára.

(3) A hazai és nemzetközi fogyatékosügyi szakpolitikát a legutóbbi időben leginkább befolyásoló dokumentum az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 2006. december 13-án egyhangúlag elfogadott, a Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyve.

Ezt az egyezményt hirdette ki a Fogyatékos személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény.

Az egyezmény nem határoz meg új jogokat a fogyatékos emberek számá-

■ Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 2006. december 13-án egyhangúlag elfogadta a Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezményt és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyvet.

Az egyezmény közel hatszázötven millió fogyatékos-sággal élő embert érint. Az eddigi nemzetközi emberi jogi normák tartalmaztak a fogyatékos-sággal élőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó tiltásokat, azonban a gyakorlatban ezek nem teljesültek maradéktalanul. Az egyezmény nem új jogokat határoz meg, hanem koherens módon fogalmaz meg tilalmakat az élet valamennyi területén a hátrányos megkülönböztetés minden formáját illetően a fogyatékos-sággal élőkkel szemben, egyenlő módon biztosítva számukra a minél teljesebb értékű élethez való jogokat és jogosultságokat.

Az egyezményt és a jegyzőkönyvet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által felállított *A fogyatékos-sággal élő személyek jogainak és méltóságának védelméről és elősegítéséről szóló átfogó és teljes nemzetközi egyezmény* elkészítéséért felelős Ad-hoc Bizottság készítette elő. Magyar részről mindvégig megkülönböztetett figyelem kísérte e két új nemzetközi szerződés kidolgozásának folyama-

tát. Az Ad-hoc Bizottság tevékenységében *dr. Könczei György*, a magyar kormány szakértője is aktív hozzájárulással vett részt.

Az egyezmény végleges szövegéről a bizottság 2006. augusztus 25-én hozott döntést, amelyet az ENSZ Közgyűlése 2006. december 13-án tartott 61. ülésén fogadott el. A tagállamok számára az egyezmény és a jegyzőkönyv 2007. március 30-tól állt nyitva aláírásra.

A Magyar Köztársaság képviselőjében *Csizmár Gábor*, az SZMM államtitkára 2007. március 30-án New Yorkban az elsők között írta alá mindkét nemzetközi dokumentumot. Az Országgyűlés 2007. június 25-én tartózkodás és ellenszavazat nélkül fogadta el a kihirdetéséről szóló törvényjavaslatot, így Magyarország volt a világon az első állam, amely mind az egyezményt, mind pedig a fakultatív jegyzőkönyvet ratifikálta.

Az Európai Parlament Fogyatékos-sággal Élők Csoportok közötti 2007. szeptember 5-i ülése példaként állította a tagállamok elé Magyarországot, és arra kérte a résztvevőket, hogy kövessék ebben hazánkat.

Csatlakozásunk kiemelt célkitűzés volt. Magyarország az elmúlt időszakban korszerű, az egyezménynek megfelelő jogszabályi

környezetet alakított ki a fogyatékos-sággal élő személyek jogait illetően. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) célja, alapelvei és a fogyatékos személy definíciója megegyezik az egyezmény hasonló tárgyú cikkeivel, a fogyatékos-sággal élő embereknek biztosított jogosultságok pedig már most túlnyomó részben megfelelnek az egyezmény által támasztott elvárásoknak. A fenti törvény alapján 2006-ban elkészült az új Országos Fogyatékos-sággal Élők Program (10/2006. (II. 16.) OGY határozat), amely részletesen taglalja a Fot-ban megfogalmazott feladatokat. A Fot. által létrehozott Országos Fogyatékos-sággal Élők Tanács működtetése nyomán már az egyezmény megerősítésekor megfelelünk a fogyatékos-sággal élő személyek érdekképviseleti szerveivel való rendszeres és érdemi konzultációs követelménynek, ami az egyezmény egyik sarkalatos pontja. További – a fogyatékos-sággal élőkre is vonatkozatható – előremutató rendelkezéseket tartalmaz az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény.

Dr. Juhász Péter

ra, hanem összegyűjti és koherensen összefoglalja a fogyatékos emberekkel szemben előforduló diszkriminációs helyzeteket, illetve ezekkel kapcsolatosan fogalmaz meg jogosultságokat a fogyatékos emberek számára és kötelezettségeket, tiltásokat az egyezményhez csatlakozott részes államok számára.

Az egyezmény hazánk számára is jelentős, hiszen előremozdító feladatokat fogalmaz meg a jogalkotók számára többek között a cselekvőképesség – támogatott döntéshozatal, a jelnyelv-használat, az önálló életvitel és lakhatás, a foglalkoztatási jogosultságok terén. *(lásd még: keretes írás)*

A fogyatékos emberek esélyegyenlőségét előmozdító intézkedések

Egyenlő esélyű hozzáférés

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.) kötelezően előírja a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtését 2010, illetve 2013. december 31-ig. A 2007. évi módosítás legfőbb célja a korábbi koncepciót alapul véve a közszolgáltatások mindenki számára történő egyenlő esélyű hozzáférhetővé tétele volt.

Ennek érdekében a törvényben megfogalmazódik az akadálymentesítés és az egyenlő esélyű hozzáférés fogalma, a közszolgáltatás fogalma, illetve uniós források állnak rendelkezésre a feladat teljesítésére.

Jelentős innovációnak számít, hogy az akadálymentesítés elsősorban építészeti fogalmát az (uniós szinten is frissnek számító) egyenlő esélyű hozzáférés kitérője, össztársadalmi kérdéssé emelve az érzékelhető, értelmezhető, biztonságos, használható környezet problémáját.

Az önkormányzati feladatellátást szolgáló közszolgáltatások esetében

is a 2010. december 31-ei végső határidő került rögzítésre.

Az egyenlő esélyű hozzáférés feltételeinek megteremtéséhez szükséges programok terveződnek az Új Magyarország Fejlesztési Tervben. Egyrészt valamennyi operatív program esetében horizontális szempontként szerepel a fogyatékosokkal élők esélyegyenlőségének biztosítása, másrészt az állam felelősségi körébe tartozó közszolgáltatások esetében a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Programban mintegy 15 milliárd forint nagyságrendben áll rendelkezésre támogatás, míg az önkormányzati felelősségi körbe tartozó közszolgáltatások esetében pedig a regionális operatív programok nyújtják a szükséges mértékű forrást.

Jelnyelvi tolmácsszolgáltatás

A hazai jelnyelvi tolmácsszolgálatok mindössze négy éves múltra tekinthetnek vissza, azonban ezen időszak alatt sikerült a tolmácsszolgálatban dolgozó jelnyelvi tolmácsok számát megszorozni. A tolmácsszolgálatokban ingyenesen biztosítjuk a hallássérült állampolgárok számára a közérdekű információkhoz, szolgálatokhoz és a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés jogát. A szolgáltatásokat megyei szinten működtetve, mind közelebb visszük a felhasználóhoz, ezáltal könnyebben elérhetővé válik; ezzel arányosan nő az ellátott kliensek és estek száma is.

A tolmácsszolgáltatások működési támogatását 2006-ban átalakítottuk, oly módon, hogy a teljesített tolmácsolási órák után fizettünk. Ennek eredményeként a 2005. év első negyedének eredményeihez képest 97 százalékos növekedést értünk el. A 2006. évi 200 millió forintos forráshoz képest 2007-ben 315 millió forint állami forrást biztosított a kormányzat erre a célra, összesen mintegy 20 000 óra tolmácsolást biztosítva.

Látássérültek elemi és foglalkozási rehabilitációjának támogatása

Magyarországon, az OEP kimutatásai szerint évente mintegy 4500 ember veszíti el látását, mégis az elmúlt 25 évben (1979 óta működik a szolgáltatás) mindössze évente 20 ember részesülhetett elemi rehabilitációs szolgáltatásban a Vakok Állami Intézetében, egészen a legutóbbi időig. Az elemi rehabilitációs szolgáltatás keretében a felnőtt korban látását veszített emberek újra tanulhatják az önálló életvitelhez szükséges alapvető („elemi”) készségeket (pl.: öltözködés, közlekedés, önkiszolgálás és közlekedés).

A felnőtt korban látássérültté vált emberek részére elemi rehabilitációs szolgáltatások kapacitásának bővítése, az egészségügyi és a foglalkozási rehabilitációt biztosító intézmények közötti hálózat kiépítése céljából pályázati úton elindult a civil szolgáltatók fejlesztése. A pályázók 2006-ban összesen 150 felnőttkorban látássérültté vált személy elemi rehabilitációját vállalták. 2007-ben ez a szám tovább bővült, és 2008-ban az ország valamennyi régiójában el fog indulni a szolgáltatás.

Ehhez kapcsolódik a kiképzett vakvezető kutyák számának növelését célzó kezdeményezés is. A vakvezető-kutya a látássérült ember önálló közlekedését sokkal hatékonyabban és biztonságosabbá teszi, mint a fehér bot használata. Ez utóbbival csak ismert útvonalon lehet közlekedni, míg a kutya segítségével a szabad közlekedést teszi lehetővé. Éppen ezért az elmúlt két évben pályázaton támogattunk a kutyák kiképzésével foglalkozó civil szervezeteket, és folyamatban van a kutyák tartására, képzésére, használatára vonatkozó szabályozás kidolgozása is, valamint a kutya-kiképzés OKJ-s végzettségű tétele. Jelenleg a legtöbb önkormányzat nem szabályozza a segítő kutyák tartását és

használatát, ezért a fogyatékos emberek kiszorulnak bizonyos közszolgáltatásokból, leggyakrabban az oktatási, egészségügyi intézményekből, illetve az ÁNTSZ szabályozása alá tartozó szolgáltatók ügyféltereiről.

A bemutatott szakpolitikák és a fogyatékos emberek esélyegyenlőségét előmozdítani hivatott kezdeményezések önmagukban nem elégségesek a társadalmi integráció eléréséhez. (Terjedelmi korlátok miatt nem is került sor a foglalkoztatással kapcsolatos intézkedések bemutatására.) S bár sokkal több minisztériumi kezdeményezésünk fut jelenleg is, ezek sem adhatnak maradéktalanul választ a társadalmi befogadás problémájára. Ez ugyanis mindnyá-

junk felelőssége és feladata. Mindenkinek, valamennyi érintettnek, döntéshozónak, végrehajtónak és „kivülállónak” is a saját környezetében és hatókörében figyelnie kell fogyatékos embertársaira ahhoz, hogy igazán megvalósulhasson a fogyatékos emberek esélyegyenlősége. A személyes és társadalmi felelősség ugyanis nem pótolható jogszabályokkal és központi kezdeményezésekkel, ez mindnyájunk ügye kell legyen, hiszen a társadalmi befogadás elsősorban közvetlen emberi kapcsolatokban nyilvánul meg.

Kemény Péter

mb. főosztályvezető

SZMM, Fogyatékosügyei és Rehabilitációs Főosztály

Események

Kitárt Ajtók Ünnepe

Fogyatékos Emberek Nemzetközi Napja

Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kara a Fogyatékos Emberek Világnapján a már hagyományosnak számító Kitárt Ajtók Ünnepével kívánta felhívni a figyelmet a fogyatékos ügyére. A közel száztíz éves hagyományokra visszatekintő intézményben a programsorozatot december 1–6. között tartották.

A Fogyatékos Emberek Nemzetközi Napján megrendezett eseményen előadás hangzott el a fogyatékos tanulók iskolai integrációja és társadalmi beilleszkedése témájáról, megismerhették a gyógypedagógus-képzés aktuális kihívásaira adott válaszait, valamint részt vehettek az *Esélyegyenlőség a felsőoktatásban* címmel szervezett kerekasztal-beszélgetésen. A programsorozat keretében *Dr. Czeizel Endre* a fogyatékos megélésének genetikai lehetőségeit mutatta be. A szokásostól eltérően az esemény sajtóközleménye nemcsak egyszerű írásos formában, de Braille és könnyen érthető változatban is elkészült. A közös ünneplésbe idén először civil szervezetek is aktívan bekapcsolódtak, így a rendezvényeken szakmai, ismeretterjesztő és kulturális programokkal részt

vett a Kézenfogva Alapítvány, az ÉFO-ÉSZ, a De Jure Alapítvány, a Motiváció, a MEOSZ és a Mindannyian Mások Vagyunk Egyesület is.

A programokkal a szervezőknek az volt a céljuk, hogy felhívják a társadalom figyelmét a fogyatékos emberek problémáira, továbbá lehetőséget kívántak teremteni a sérült és ép emberek közti találkozásra, a társadalmi összetartozás valós megélésére.

A világnap alkalmából a Nonprofit Média Központ Alapítvány, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége, az Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége, valamint az Autisták és Autisztikusok Országos Szövetsége egy rendhagyó parlamenti találkozó napot szervezett. A kétórás program során a fogyatékos-sággal élő emberek képviselői aktuális kérdéseket intéztek a parlamenti képviselőkhöz, a frakciókhoz és a kormányzat képviselőihez. A rendezvény fővédnöke *dr. Szili Katalin*, az Országgyűlés elnöke, védnöke *Balog Zoltán*, az Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság elnöke, valamint *Korózs Lajos*, az Ifjúsági, szociális és családügyi bizottság elnöke volt.

Európa népei „Együtt a sokféleségben”

2007. december 4-én az Európai Bizottság „Együtt a sokféleségben” jelmonddal útjára indította *A kultúrák közötti párbeszéd európai évének (2008) kommunikációs kampányát*, amellyel egy időben elérhetővé vált a www.dialogue2008.eu weboldal is. Az eseményen *Ján Figel*, az oktatásért, kultúráért, képzésért és ifjúságért felelős európai biztos mellett a *kultúrák közötti párbeszéd európai nagykövetei*, valamint az európai és az Európán kívüli kulturális élet ismert szereplői is megjelentek, továbbá részt vettek különböző etnikai háttérű brüsszeli diákok is, akik a 2008. év bevezetéseként együtt fejezték ki a sokféleség előnyeit.

A *kultúrák közötti párbeszéd európai éve 2008* célja, hogy elősegítse a kölcsönös megértést és a jobb egymás mellett élest. Az Év segít a kulturális sokféleség, valamint az európai ügyekben történő aktív polgári részvétel előnyeinek feltárásában, és az európai összetartozás érzésének megerősítésére törekszik. A kezdeményezés az Európai Unió, a tagállamok és az európai civil társadalom összefogásának köszönhető.

A program költségvetése tízmillió euró, amelyből a kultúrák közötti párbeszédrel kapcsolatos információs kampány, felmérések és tanulmányok kiadásait fedezik, valamint az EU-n belüli kultúrák közötti párbeszédhez kapcsolódó hét fő európai és huszonhét nemzeti – országonként egy – projektnek nyújtanak társfinanszírozást.

A kampányindító estéjén *Ján Figel* európai biztos a következőket nyilatkozta: „Egyértelmű, hogy Európa olyan jelentős kihívások előtt áll, amelyek a kultúrák közötti kapcsolatokban gyökereznek. A 2008. évi európai év jó lehetőséget nyújt arra, hogy tanulmányozzuk, hogyan lehet javítani a kultúrák közötti párbeszédre és a kultúrák közötti kapcsolatokon. Ez rendkívül bonyolult feladatnak tűnhet. Ötven évvel ezelőtt még az az elképzelés is elérhetetlennek tűnt, hogy az európai integrációval sikerül Európa különböző népeit közelebb hozni egymáshoz. Ma már láthatók az Európai Unió eredményei, valamint az a kiemelkedő siker, amelyet az Unió Európa egyesítésében elért. Ezért szembe

tudunk nézni, és szembe is kell néznünk a kontinens kulturális és vallási sokszínűségéből fakadó kihívásokkal. Nem véletlenül döntöttünk úgy, hogy az európai év jelmondata 'Együtt a sokféleségben' lesz."

A civil szervezetekkel együttműködve kifejlesztett www.dialogue2008.eu weboldal célja, hogy közös európai teret biztosítson a kultúrák közötti párbeszéd számára. A weboldalon található egy partnereknek szóló rész is, amelynek célja, hogy elősegítse az EU-szintű kapcsolatépítést és a bevált gyakorlatok egymással történő megosztását. Már hivatalos elindítása előtt a weboldal több, mint ötszáz személy és kultúrák közötti párbeszédrel foglalkozó szervezet profilját tartalmazta.

A kampány Magyarországon

Nemzeti szinten az évet az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a KultúrPont Iroda és független szakértők koordinálják, a kommunikációs feladatokat a Prime Time Communications látja el.

Az Év magyarországi fő célja

- ✓ az Európai Bizottság által kitűzött célok megvalósítása nemzeti szinten;
- ✓ a kulturális sokszínűség ünneplése, erős hangsúllyal az új európai uniós (és nem EU-tag) szomszédaink és a magyarországi kisebbségi kultúrákon;
- ✓ a kulturális, oktatási szervezetek, fiatalok bátorítása arra, hogy részt vegyenek európai programokban, hálózatokban és fejlesszék interkulturális kompetenciájukat.

Az Év elsődleges célcsoportja a fiatalok, ezen kívül fontos célkitűzés, hogy minél több program valósuljon meg Budapesten kívül.

Az Évet egy nyitó rendezvénysorozattal – képzéssel összekötött konferencia, művészeti programok, összefoglaló kiadvány – kívánják a szervezők bevezetni, amelyre 2008 elején kerül majd sor.

„Központilag szervezett” akció vagy akciók helyett jelentős részben kulturális, civil és ifjúsági szervezetek program-, illetve akciótervei alapján áll össze terveink szerint az Év programja. A koordinálással megbízott iroda célja nem támogatások szétosztása – hiszen minimális forrás áll rendelkezésre –, hanem az, hogy minél több, a témával kapcsolatban kezdeményezést összegyűjtson és ráirányítsa a figyelmet. Ennek érdekében az OKM és az iroda 2007 júniusában széles körű felhívást tett közzé kulturális, oktatási, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek körében, 2007. októberi beadási határidővel. A pályázati kiírás az európai célok, illetve a nemzeti stratégia prioritásainak alapján készült el, várhatóan december elején kerülnek

nyilvánosságra a pályázati eredmények. Körülbelül ötven kiválasztott akció kerül az Év ernyője alá. Az Évre szánt forrásból a nyertes pályázók főképpen ezen akciók promóciójában, a jövőbeni sikeres pályázáshoz és képzéshez kapnak segítséget. Ezek az akciók és az OKM Nemzetközi Szakállamtitkársága által szervezett, a kulturális diplomáciánkat erősítő programok alkotják az Év eseményeit. A kiválasztott programok között várhatóan lesznek kiállítások, nagyfeszítválok, képzések, konferenciák, oktatási projektek, nemzetiségi programok. Rendkívül fontos, hogy már létező, hagyományokkal rendelkező kulturális eseményekben is jelenjen meg az interkulturális gondolata. Az Év ernyője nyitott – minden olyan rendezvényt, projektet, ötletet várnak, amelyen keresztül a kultúrák közötti párbeszéd évének üzeneteit tudjuk közvetíteni. Az önkormányzatok azzal tudnak segíteni, hogy eseményekre, programokra hívják fel a Nemzeti Koordinációs Testület, a KultúrPont Iroda figyelmét. A KultúrPont Iroda fenntartja magának a jogot, hogy csak a kiválasztott eseményekhez adja az Év logóját, illetve arculatát.

A program koordinátorai szeretnék, ha a projektek, programok vezetői profitálnának az Évből úgy, hogy módszertani ismereteket szereznek, megismerkednek a nemzetközi trendekkel és az európai projektekkel. A kiírásnak leginkább megfelelő projektjavaslatok kezdeményezőit meghívják 2008. január-február táján egy nemzetközi és hazai szakemberek által vezetett „Workshop – Konferenciára”. E konferencia célja az, hogy a majdani projekt szervezői tisztában legyenek a témával, a fogalmakkal, nemzetközi szakemberekkel, jó példákkal találkozhassanak, és hasznos tudást kapjanak a kultúrák közötti projektek mibenlétéről és szervezéséről. Fontos az is, hogy a konferencia biztosítsa a különböző szektorok, illetve generációk közötti párbeszédet. A konferenciának el kell érnie, hogy a projektvezetők biztosan értsek az Év céljait és képesek legyenek az Év céljainak megfelelő projektek lebonyolítására.

Kapcsolódás a 2007-es Esélyévhez

Fontos, hogy a 2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év és A kultúrák közötti párbeszéd európai éve - 2008 összekapcsolódjon, illetve biztosítva legyen a folytonosság a két Európai Év között, így az SZMM és az OKM számos konzultációt folytat. Az OKM meghívást kapott az SZMM által szervezett zárókonferenciára, ehhez hasonlóan az SZMM is meghívott vendég lesz majd a 2008-as kultúrák közötti párbeszéd évéhez kapcsolódó nyitóeseményen.

(www.okm.gov.hu, www.kulturpont.hu)

Jeles dátum

Fogyatékos Emberek Világnapja

A Fogyatékos Emberek Világnapja alkalmából harmadik éve kapnak kitüntetést olyan személyek, akik tevékenységükkel elősegítik a fogyatékosokkal élő emberek társadalmi beilleszkedését. Az idei szakmai elismeréseket Dr. Lampertth Mónika miniszter adta át a szociális és munkaügyi tárca ünnepségén Budapesten.

December 3-a 1992 óta a Fogyatékos Emberek Nemzetközi Napja. Az ENSZ által életre hívott világnap célja, hogy felhívja a figyelmet a betegség, baleset vagy katasztrófa következtében fogyatékosá válók problémáira és a társadalmi összefogás fontosságára.

Pro Caritate Díjat ötten, Pro Familiis Díjat tízen, Miniszteri Dicséretet ötten, Miniszteri Elismerő Oklevelet négyen vehettek át. Bővebben: www.szmm.gov.hu

KORREKT KIFEJEZÉSEK

Kerülendő a tolokocsi vagy a rokkantocsi kifejezés; a megfelelő szó a **kerékesszék**. A rokkant, béna, tolokocsi szavak helyett a megfelelő szó a **mozgássérült**. A hallássérültek társadalmában egyenesen sértő a süket és a süketnéma kifejezés, ezek kerülendők; a megfelelő szavak a **hallássérült**, a **nagyothalló** és a **siket**. El kell kerülni a debil, idióta, elmebeteg stb. szavakat; a helyes kifejezések: **értelmi fogyatékos** vagy **értelmi sérült**. Kerülendők a világtalan, fehér botos, vagy az ehhez hasonló szavak, a helyes kifejezések: **látássérült**, **vak**, **gyengénlátó**, **aliglátó**. Ha egy fogyatékossgal élő embernél több fogyatékossg is megjelenik, akkor a **halmozottan sérült** kifejezés helytálló. A látás és a hallás egyidejű sérültsége esetén **siketvak** emberről beszélünk.

Alapszabály, hogy a „fogyatékos” vagy „sérült” és az ezekhez kapcsolódó szavakat – *így a főt vastaggal szedett valamennyi szót – mindig csak jelzőként szabad használni pl. „fogyatékos személyek”, „értelmi fogyatékos emberek” vagy „hallássérült gyerekek” stb., sohasem magában „fogyatékosok”, „sérültek”. Bár sok helyen olvasható, de kerülendő a „fogyatékkal élő” kifejezés is. Az alap szó, helyes kifejezés a **fogyatékossg**. Ennek megfelelően tehát nem fogyatékkal, hanem **fogyatékossgal élő emberekről**; nem fogyatékosügyről, hanem **fogyatékossgügyről**; nem fogyatékosügyi hanem **Fogyatékossgügyi Főosztályról** stb. beszélünk. Vannak helyek, ahol ezen egyelőre nem lehet változtatni.*

Események

Vándorkiállítás a fogyatékoság történetéről

A Budapesti Történeti Múzeumban a világon elsőként látható teljes körű,

átfogó kiállítás a fogyatékoság történetéről. Dr. Lampert Mónika miniszter által december 4-én megnyitott tárlat egy hónapig lesz Budapesten, majd jövőre vándorkiállításoként járja végig a megyeszékhelyeket.

A kiállítás a fogyatékoságtudomány egyik, nemzetközi perspektívában is valóban kiemelkedő, az Encyclopedia Of Disabilityvel és néhány más, nagy volumenű alkotásával egy lapon említhető vállalkozása. A fogyatékosággal élő embereket tömörítő, az önérvényesítést (self-advocacy), a megerősítést és a hatalommal felruházást (empowerment) fő céljaként ismerő amerikai nonprofit szervezet, az ACT (Advocating Change Together) és az ELTE GYFK (Bárczi) Foglalkozási Rehabilitációs Kutatócsoportja együttműködésének eredménye huszonhét nagyméretű táblán tekinthető át.

A tárlatot kiegészítő, a háttérben folyamatosan futó, nem egészen harmincperces *akciófilm*, Cheryl Marie Wade fogyatékosjogi aktivista nagy erejű alkotása, amely kifejezetten a fogyatékosággal élő emberek öntudatra ébresztésének, felrázásának, hatalommal való felruházásának szándékával készült. A helyszínen az értelmileg akadályozott emberek számára könnyen érthető nyelven kinyomtatva, a vakok számára a látvány felolvasásával (mp3 audiokalauzzal) is hozzáférhetőek a szövegek.

Bővebben: www.meoszinfo.hu

Civil szervezetek Értük dolgoznak

A vállalatok, civil szervezetek társadalmi felelősségvállalása elősegíti, hogy az eleve hátránnyal induló fogyatékosággal élő emberek is megfelelő életminőségben éljenek. A gyakorlatban azonban ez zavarba ejtő kérdéseket is felvet. Mely munkakörökben lehet alkalmazni fogyatékosággal, segítséggel élő munkavállalót? Be tudnak-e illeszkedni a társadalomba, a munkahelyi közegbe a látás-, hallás- vagy mozgásérültek és az értelmi fogyatékos emberek?

Salva Vita Alapítvány

„Fogyatékos vagyok, dolgozni akarok” – ezzel a teljesen természetes igénnyel keresik meg a fogyatékosággal élő emberek a Salva Vita Alapítványt. A szervezet azzal a küldetéssel jött létre 1993-ban, hogy hozzájáruljon az értelmi sérült emberek társadalmi esélyegyenlőségének megvalósulásához és egy sokszínű, befogadó társadalom felépítéséhez. Céljuk, hogy segítsék az értelmi sérült emberek önálló életvitelét, társadalmi beilleszkedését. Meggyőződésük, hogy ha lehetőséget és megfelelő támogatást kapnak, ők is képesek munkájukkal értéket teremteni, amellyel önálló egzisztenciára tehetnek szert. Munkaerő-piaci, illetve munkára felkészítő programjaikkal ebben segítik őket. Az Alapítvány 1996 óta állít munkába értelmi sérült személyeket a Támogatott Foglalkoztatás (TF) módszerével.

Ügyfeleiket személyre szabott, ingyenes szolgáltatás keretében készítik fel a munkavállalásra. Segítenek a megfelelő munkahely és munkakör kiválasztásában, az ügyintézésben,

a betanulásban és beilleszkedésben, valamint minden, a munkával kapcsolatos probléma megoldásában.

Együttműködnek a munkáltatókkal az ügyfeleik által betölthető munkakörök felderítésében, tájékoztatást adnak a sérült munkavállaló képességeiről, vállalják a betanítását, információval szolgálnak az igénybe vehető támogatásokról, valamint segítséget nyújtanak a foglalkoztatás során felmerülő problémák megoldásában.

Gyakran tapasztalják, hogy az Alapítványt felkereső ügyfelek nem rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amelyek elengedhetetlenek munkába állásukhoz, és a munkáltatók sem tudják, milyen munkakörök ellátására alkalmazhatnának fogyatékos személyeket. Ezt a két alapvető hiányosságot igyekszik megszüntetni a Munkahelyi Gyakorlat (MHGY) program, amely hidat képez az iskola zárt világa és a nyílt, felnőtt társadalom között. (www.salvavita.hu)

Százéves a SINOSZ

December 8-án ünnepelte százéves jubileumát a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége.

Magyarországon sok ezer ember kényszerül a hallássérülés tényével szembenézni. Mivel a siketség és a nagyothallás mértékében és erede-

tében is sokféle lehet, ezért a problémával küzdők nem alkotnak egységes csoportot. A nagyothallás a korszerű hallókészülékeknek köszönhetően ma már jól korrigálható.

Hazánkban több százezer nagyothalló él, de jóval kevesebben, több tízezeren vannak azok, akiknek az állapo-

ta a hallókészülékkel alig, vagy egyáltalán nem javítható, őket nevezük siketeknek. A két csoport érdekeinek védelmét és képviselését látja el a kiemelkedően közhasznú szervezet, a SINOSZ. Munkájukat az esélyegyenlőség elve határozza meg. Egy olyan világ építésén dolgoznak, ahol a siketek jelnyelve a nemzeti kultúra része, a nagyothallók hallásrehabilitációja az aktív társadalmi részvétel irányába vezet.

A százéves múlttal rendelkező SINOSZ idén a Siketek Világnapja alkalmából „Neked a hang, nekem a betű!” szemléletformáló, társadalmat aktivizálni kívánó jelmonddal hívta fel a figyelmet arra, hogy a siket és nagyothalló embereknek joguk van az egyenlő esélyű hozzáféréséhez. Az országos rendezvénysorozaton ismertették az *ENSZ Fogyatékosok jogairól szóló egyezményét*. Az egyezmény nyugtázza a jelnyelvet, a siket kultúrát, az identitást, a jelnyelven történő oktatáshoz és az elektronikus médiában a feliratozáshoz való jogot, a jelnyelvhasználat elfogadását, így valósulhat meg a siket és nagyothalló emberek életminőségének javulása. (www.sinosz.hu)

Bárka Alapítvány

A kiemelkedően közhasznú szervezet elsőként hozott létre újszerű ellátási formát biztosító lakóotthoni elhelyezést felnőtt, középsúlyos-, súlyos, illetve halmozottan sérült fiatalok számára. Jelenleg két lakóotthont és Támaszadó Szolgálatot működtetnek Dunaharaszton. Nappali ellátást és foglalkoztatást biztosítanak a családokban élő értelmi sérült fiatalok számára is.

Az EU által támogatott EQUAL pályázatból átépített, bővített műhely 2006-ban készült el. Ezzel egy időben indult el a betanító képzés, amely a későbbiekben lehetővé teszi az itt dolgozó értelmi akadályozott fiatalok nyílt munkaerőpiacra történő kihelyezését.

A Bárkában biztosított ellátási forma további különlegessége, hogy az otthonokban hosszabb-rövidebb

ideig a feladatot vállaló fiatal segítők közösségi formában élnek együtt a sérült emberekkel.

A magyar Bárka tagja a Nemzetközi Bárka Szövetségnek (L'Arche International, www.larche.org), amely ernyőszervezetként fogja össze az egymástól mind szervezetileg, mind anyagiilag teljesen független és önálló Bárka közösségeket. Az első Bárka Közösséget *Jean Vanier* alapította 1964-ben, Franciaországban.

A Bárka fontos feladatának tartja a sérült személyeket elfogadó szemlélet hazai terjesztését. A nappali ellátáson túl kezdetektől hangsúlyt fektetnek a sérült emberek színvonalas, fejlesztő hatású foglalkoztatására: ez a kreativitást, egyéni fejlődést helyezi előtérbe a bedolgozó jellegű, sokszor alacsony szintű munkákkal szemben. Az Összefogás Ipari Szövetkezethez csatlakozva foglalkoztatják a sérülteket és a segítőköt.

A Moholy-Nagy Ösztöndíj Bizottság hároméves ösztöndíj támogatásával – iparművész által zsűrizett – kézműves termékek tervezése és fejlesztése is professzionálissá vált. Neves, országos kézműves, valamint népi-iparművészeti rendezvényeken – Kapolcs – Művészetek Völgye, Mesterségek Ünnepe – Budai Vár, Budapest – Vörösmarty téri Karácsonyi vásár – vesznek részt komoly sikerrel.

A magyar Bárka alapításától fogva hit alapú – ökumenikus keresztény – közösség, amelynek misszióját alapítója így fogalmazta meg: „Célunk, hogy a kivetettségtől és többé-kevésbé súlyos sérültségtől szenvedő embereket fogadjunk be. És együtt; erősek és gyengék alkossunk hívő közösséget, és így legyünk jellé a világban”.

(www.barkaalapitvany.hu)

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ)

A Szövetség érdekvédelmi, érdeképviseleti tevékenységének megvalósulása során részt vesz a látássérültekre vonatkozó jogi rendelkezések előkészítésében, figyelemmel kíséri azok megfelelő érvényesítését, e célból szoros kapcsolatot tart fenn a végrehajtásért felelős állami és társadalmi szervekkel. Küldetése a látássérült

emberek számára olyan lehetőségeket keresni, megteremteni, amelyek az esélyegyenlőséget biztosítják.

Rendezvényeivel, kiadványaival és a tömegkommunikációs eszközök felhasználásával megfelelő propagandát fejtenek ki a vak és gyengénlátó emberek megismerésére, illetve segítik társadalmi beilleszkedésüket. Az MVGYOSZ tagegyesületeinél megvalósul a személyre szabott érdekképviselet, biztosítják a tagság igénye szerint az egyesületi élet területén a különböző szakmai, illetve kulturális csoportok megalakulását és működési feltételeit.

A Szövetség tevékenysége során sok olyan feladatot lát el, és szolgáltatást biztosít, amely a tagságot állampolgári jogon illeti meg. Fenntartja a hangfelvevő stúdiót, az ország egyetlen Braille nyomdáját, amely pontírású könyveket, folyóiratokat állít elő, működteti a hangos- és Braille könyvtárat. Lehetőségeihez mérten biztosítja a középiskolások számára szükséges tankönyveket, ill. a felsőfokú oktatási intézményekben tanulók részére tanulmányi segílyt folyósít. Megoldja a vakügyi segédeszközök beszerzését és árusítását, további erőfeszítéseket tesz a segédeszközök választékának bővítésére. Üzemelteti a Vakvezető Kutyaképző Iskolát, hogy jól kiképzett kutyákat biztosítson rászoruló tagjainak.

A Szövetség és tagegyesületei – pályázati forrásból – tanfolyamokat szerveznek a látássérült emberek számára, amelyek segítségével nagyobb sikerrel találnak állást a nyílt munkaerőpiacon.

Magyarországon 1949 óta a látássérültekről való gondoskodás alapvetően állami feladat. A szociális juttatások célja, hogy lehetővé tegyék a vak és gyengénlátó emberek számára a társadalomba való

mind teljesebb beilleszkedést. A pénzbeli szociális juttatások rendszeresek, illetve esetiek lehetnek. A támogatások közül leglényegesebb a vakok személyi járadéka, amely havonta minden vak embert megillet. Ennek összege változó, annak figyelembevételével, hogy a jogosult nyugdíjas vagy aktív dolgozó. (www.mvgyosz.hu)

Hallássérültek Rehabilitációjáért Küzdők Egyesülete (HARKE)

A HARKE célkitűzései között szerepel: sürgetni az oktatási intézményeket, hogy a hallássérültek igényei szerinti oktatási módszereket alakítsanak ki, ne csak jelnyelvi tolmácsolással kísért információ átadás legyen elérhető, hanem létezzen az írótolmácsolás is. Továbbá szorgalmazzák a hallássérülésükkel nehezen szembeszülő, megfelelő hallókészülékkel nem rendelkezők számára a hallókészülék ellátást kísérő audioterápia magyarországi meghonosítását. Elismerették akarják tenni, hogy a hallássérültek tudnak és akarnak dolgozni, a végzettségüknek megfelelő munkát képesek elvégezni. (www.harke.hu)

Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ)

A MEOSZ hazánk egyik legnagyobb, kiemelkedően közhasznú civil szervezete. Tagegyesületei és helyi csoportjai révén a szervezet jelen van az ország minden jelentős településén. Szorosan együttműködnek minden olyan szervezettel, csoporttal, amely mozgássérült emberekkel foglalkozik.

Tevékenységük fő területei

A mozgáskorlátozottságból eredő sajátos érdekek feltárása, megfogalmazása, egyeztetése más csoportok érdekeivel, az érdekek képviselete, védelme, érvényesítése, különösen

a jogalkotás befolyásolására irányuló munkában. Segítséget nyújtanak a mozgássérült emberek számára hiányzó munka-, oktatási, kulturális-, sportlehetőségek megteremtésében. A hiányzó szolgáltatások minta értékű megvalósításán és elterjesztésén tevékenykednek, például speciális személyi segítő, szállító, sorszársi tanácsadó és információs szolgálatot működtetnek. Közreműködnek az állam által nyújtott, a mozgáskorlátozottságból eredő egyes hátrányok kiegyenlítését szolgáló támogatások jogosultakhoz való juttatásában, például a lakás akadálymentesítési támogatás és a közlekedési támogatás odaitélése során. A mozgássérülti lét átéléséből táplálkozó sajátos ismertek és a tanult szakértelem alapján szakértői tevékenységet fejtenek ki mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás legkülönbözőbb területein. (www.meoszinfo.hu)

Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ)

A Szövetség 1981-ben alakult értelmi fogyatékosokkal élő és családtagjaik kezdeményezésére. Céljuk az értelmi fogyatékosokkal élő személyek, családjaik és a velük foglalkozó szakemberek érdek- és jogvédelme, valamint az értelmi fogyatékos személyek alapvető emberi jogai érvényesülésének elősegítése, és az értelmi fogyatékosokkal élő személyek egyenlő állampolgárságának megteremtése, a többségi társadalom tagjaihoz hasonló életvitel biztosítása: mint a korai fejlesztés, oktatás, lakhatás, munkavállalás, képzés, egészségügyi és szociális ellátások minőségének javítása, valamint a társadalmi befogadás elősegítése.

Együttműködnek az értelmi fogyatékos embereket nevelő, gondozó,

Eurobarométer

Az Európai Unió a 2007-es *Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év* célkitűzései-nek megfelelő eléréséhez előzetes kutatást készített a tagállamokban a diszkrimináció és egyenlőtlenség témájában.

A felmérés 2006. június 7–július 12. között készült a TNS Opinion & Social cég gondozásában, és az EU-ban törvények által tiltott hat diszkriminációs okra – nem, kor, vallás vagy meggyőződés, etnikai származás, fogyatékossgal élő, szexuális orientáció – fókuszált.

Lapunk mellékletében folyamatosan részleteket közlünk a kutatásból, a teljes dokumentum a www.ec.europa.eu vagy a www.szmm.gov.hu oldalon található.

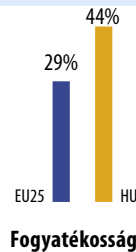
K: Ön szerint a mai magyar társadalomban a következő csoportokhoz való tartozás inkább előnyt, inkább hátrányt jelent, vagy pedig nem számít? Az, ha valaki...
V: inkább hátrányt jelent

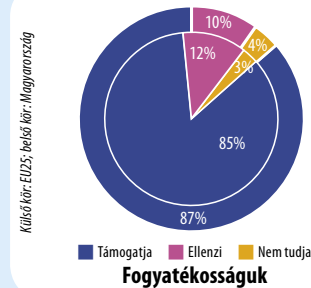
K: Az Ön véleménye szerint a diszkrimináció alábbi típusai nagyon elterjedtek, eléggé elterjedtek, eléggé ritkák vagy nagyon ritkák Magyarországon? A(z) ... alapján történő diszkrimináció **V:** elterjedt

Fogyatékossg		
	EU25	HU
Összesen	53%	58%
A válaszadók megoszlása... szerint:		
<i>Nem</i>		
Férfi	49%	57%
Nő	56%	59%
Tanulmányok (életkor a befejezés évében)		
15	50%	58%
16–19	52%	58%
20+	55%	59%
még tanul	55%	56%

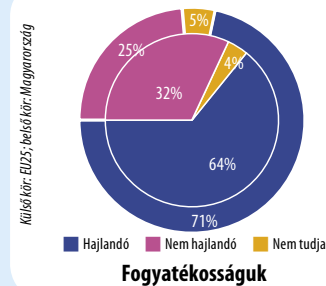
K: Ha a mostani helyzetet összeveti az öt évvel ezelőttivel, Ön szerint a diszkrimináció alábbi típusai elterjedtebbek vagy kevésbé elterjedtek Magyarországon? A(z) ... alapján történő diszkrimináció **V:** elterjedtebb

K: Támogatná vagy ellenezné olyan intézkedések bevezetését, amelyek mindenki számára egyenlő esélyeket teremtenének a foglalkoztatás területén? Speciális intézkedések bizonyos csoportok esetében... alapján.

K: Hajlandó lenne arra vagy sem, hogy egy népszámlálás részeként (anonim módon) információt szolgáltasson az alábbi kérdésekkel kapcsolatban, amennyiben ez segítené a diszkrimináció elleni harcot?

foglalkoztató és egészségügyi intézményekkel. A szövetség felméri, nyilvántartja az értelmi fogyatékossgal élők állapotát és országon belüli elhelyezkedését. Részt vesznek az érintettek és gondozók szükségleteit kielégítő intézmények kialakításában, fejlesztésében és működtetésében. Támogatják e téren az állami, az egyházi és magánkezdeményezéseket, intézményeket tartanak fenn.

A Szövetség képzési tevékenysége során különös figyelmet fordít a társadalmi tudatosság, elfogadás növelésére. Továbbképzéseket szervez laikus és hivatásos segítők, szakemberek

számára. Együttműködik az értelmi fogyatékos emberek nevelő, gondozó, foglalkoztató és egészségügyi intézményekkel.

Fellépnek minden olyan diszkrimináció ellen, amely akadálya lehet a kiegyensúlyozott családi, közösségi életforma megvalósításának.

Különösen fontos feladatának tekinti a nevelés, oktatás, képzés, munkavégzés feltételeinek alakítását, az idetartozó sajátos érdekek érvényesítését és folyamatos kiszélesítését. (www.efoesz.hu)

Szerkesztette: *Vajda Márta*

Esélyév a kampány tükrében

A 2007 – *Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év* számos itthoni rendezvény mellett bővelkedett olyan aktivitásokban és kezdeményezésekben, amelyek az EU összes országán átíveltek. A kampány elemei elsősorban a fiatalokat szólították meg, azzal a célkitűzéssel, hogy megismertessék őket a sokszínűség előnyeivel, a diszkriminációmentességhez való jogukkal, hogy fogékonyra tegyék őket az esélyegyenlőség igényére, és mindezekkel kapcsolat-

ban a lehető legszélesebb eszköztár segítségével kifejezzék véleményüket és állásfoglalásukat.

Európai Uniós Kamionturné

A Bizottság által öt évvel ezelőtt meghirdetett *A sokszínűségért. A diszkrimináció ellen* elnevezésű kampány leglátványosabb eleme, az egész Európát bejáró kék-sárga antidiszkriminációs kamion idén az esélyegyenlőségi év égisze alatt tett meg huszonötezer kilométert. A kamionturné minden állomásán helyet kaptak zenei műsorok és más szórakoztató események is. A turné utolsó állomása november 19-én volt Lisszabonban.

A kamion két alkalommal járt Magyarországon: május 30-án Szegeden, a Széchenyi téren állomásozott, és augusztus 8-án a Sziget Fesztiválra tért vissza. Ez a mozgó páneurópai esemény lehetőséget teremtett arra, hogy a résztvevők rendkívül szenzitív és interaktív, játékos módon megismerkedjenek a diszkriminációval, a hátrányos helyzetűek mindennapi nehézségeivel.

Rendezvények

Az Esélyév kampánya számos rendezvényen megfordult. Az Év üzenete eljutott budapesti és vidéki városok eseményeire, konferenciáira, fesztiváljaira: Sziget Fesztivál, EFOTT, Szeptemberfeszt, Civilkomp konferencia és a Promotion Nemzetközi marketingkommunikációs szakkiállítás,

Europrosperitas konferencia adott helyt a programnak.

Iskolalátogatáson az Év Arcai

A Szubjektív Értékek Alapítványa szervezésében októberben a Pasaréti Gimnázium tizenkettedikes osztálya fogadta az Év Arcait. A találkozó célja volt, hogy a diákok kapcsolatba kerüljenek olyan személyekkel, akiknek élettörténete közvetlenül kapcsolódik az Évhez, és pozitív példával szolgálnak egészséges társaiknak.

Márkus Petra, vak egyetemista, és *Zakál Zoltán*, az értelmileg akadályozott fiatalokból álló *Nemadomfel* együttes frontembere kooperatív feladatokon

keresztül avatták be a diákokat mindennapjaikba. Petra szenzitív módon érzékeltette fogyatékoságából adódó élethelyzeteit: a tanulók kipróbálhatták, milyen bekötött szemmel pénzt felismerni, illetve egy üvegből pohárba vizet önteni és fordítva. Zolival interjút kellett készíteniük, és minél több információt megtudni a Down-kóros énekesről és együtteséről.

A diákok érzékenyen és barátként viszonyultak a két vendéghez, akik szintén szívükbe zárták a társaságot. A program befejezése után még többen szóba elegyedtek Petrával, akinek pozitív személyisége lenyűgözte őket. Sokakat érdekelt a Nemadomfel együttes CD-je is, miután lehetőségük volt videón megnézni az egyik klipet.

Részletes információk és beszámolók a rendezvényekről az Év hivatalos weboldalán: <http://equality2007.europa.eu> VM

Az Év Arcai

Az „Év Arcai” olyan emberek, akik a 2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év programjaiban részt vevő országokban élnek, és szembe-sültek már a megkülönböztetéssel, kiálltak az előítéletekkel szemben, vagy küzdenek az esélyegyenlőségért. Így vallanak magukról, küldetésükről:

Optimista vagyok

Brecskáné Telek Ágota, rokkantnyugdíjas

„Megtanulok együtt élni a fájdalommal, és soha nem adom fel.”

Életvidám, sportos – aktív kézilabdás – diáklányként érettségiztem orosz–német szakon. Egy hónap múlva kilátástalan életszakaszom kezdődött... A vizsgák okozta stressz és lábom kihordott (láztünet nélküli) tüdőgyulladás után PCP-s (sokizületi gyulladás) lettem. Sportolói álmaim szertefoszlottak. Hosszú kezeléseket követően állapotom átmenetileg javult, de orvosaim közölték, hogy ez a betegség a szervezetemben lapang, és bármikor kiújulhat. Nagy boldogságomra egészséges iker lányoknak tudtam életet adni. A későbbiekben pénzügyesként dolgoztam, ahol a leépítések időszakában a hátrányos helyzetűeket, a gyakran betegeskedőket bocsátották el elsőként. Így lettem munkanélküli. A fizikális fájdalomhoz társult a lelki bánat. Állapotom hanyatlásszerűen romlott. 1993-ban leszalálékoltak, 1995-től súlyos mozgáskorlátozott lettem. Kezeim, lábaim deformálódtak. Szerencsére a családom megértő és sokat segít nekem. Állandó munkát nem vállalhatok, állapotom kiszámíthatatlan, de

igyekszem aktivizálni magam, segíteni másokon, ez nekem is erőt ad. Tag vagyok a Dr. Hun Nándor (egészségileg hátrányos helyzetű) Nyugdíjasok Egyesületében, karitatív munkát vállalok az Oltalom Egyesületnél. Gyógyszerkísérletekben veszek részt az ORFI-ban, segítve, hogy az utókor-nak több esélye legyen a gyógyulásra. Optimista vagyok, tudom, hogy ezzel a betegséggel csak úgy lehet létezni, hogy megtanulok együtt élni a fájdalommal, és soha nem adom fel! (vm)

A többségi társadalom tagjai vagyunk

Interjú Márkus Petra egyetemistával

„Azt gondolom, hogy a hátrányosság pontosabb, a lehetőségekhez mérten mindenkire kiterjedő megfogalmazása megteremtené a hátrányos helyzetben élő ember számára a kedvezmények biztosítását.”

Milyen módon kerültél kapcsolatba az Esélyévvvel?

2005-ben részt vettem a Magyarországon akkor első ízben megtartott nyilvános meghallgatáson, ahol elmondtam, hogy egy kormányrendeletben a hátrányos helyzetűsége csak szociális szempontból értelmeztek, ám a rendeletet azóta módosították.

2007 júniusában kaptam a felkérést arra, hogy én is az egyik Év Arca legyek. Igent mondtam, mert szeretném hangsúlyozni a jogérvényesítés fontosságát, továbbá hogy minden problémára létezik megoldás.

Mutasd be történetedet, aminek eredményéről beszámoltál a nyilvános meghallgatáson?

Tanulmányaimat a Vakok Általános Iskolájában kezdtem, majd 7. évfolyamtól integrált diákként folytattam a Scheiber Sándor Gimnáziumban, ahol mind-

végig kitűnően teljesítettem, majd jogi egyetemre jelentkeztem, de egy ponttal lemaradtam a felvételtől. Az elutasító határozat ellen fellebbeztem, ennek kapcsán behívtak egy személyes meghallgatásra. Elmondtam, hogy a hátrányos helyzetű tanulók felvehetőkkor, ha az adott szakon csak államilag finanszírozott képzés indul, valamint a felvételiző a ponthatárnak legalább a 80 százalékát eléri. Ott kellett szembesülnöm azzal, hogy a kormányrendelet szerint nem számítottam „hátrányos helyzetűnek”.

Panaszommal felkerestem a Szociális és Munkaügyi Minisztériumot – az akkori nevén Esélyegyenlőségi Minisztériumot –, az Oktatási Minisztériumot, az Egyenlő Bánásmód Hatóságát, valamint az Országgyűlési Biztosok Hivatalát. Abban az évben a „Partnerünk Európa” projekt keretében európai üzleti asszisztensi képzésben vettem részt; közben lettem egy nyelvvizsgát, továbbá megcsináltam az emelt szintű történelem érettségit, ez tizennégyvel növelte addigi pontszámomat, így felvételt nyertem a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karára, ahol első évetem jó átlaggal zártam.

Az ideai felvételin a fogyatékossgal élők nyolc többletpontot kaptak. Ezzel csak részben értek egyet, hiszen célom nem az volt, hogy pozitív diszkriminációt alkalmazzanak, hanem hogy minimális ponteltérés esetében a jó képességű felvételizők bejuthassanak. Továbbra is célom maradt a fogyatékossgal élők képviselésében történő szerepvállalás, hogy a hátrányos helyzetben lévők is kapjanak lehetőségeket, ami valamilyen mértékben biztosíthatja az esélyegyenlőséget számukra.

Hogyan és hol szeretnéd elmondani tapasztalataidat, kikkel akarod megosztani eredményeidet az Esélyévet követően?

Már régóta foglalkoztat a gondolat, hogy sérült emberek érdekképviselésében tevékenykedjem, bár tanulmányaim ezt az elképzelésemet módosíthatják.

Véleményem szerint minden fogyatékossgal élő – akár már azzal, hogy emberek között mozog –, felhívja a figyelmet arra, hogy mik a képességei, mik a nehézségei, illetve hogy miben szorul segítségre. Szerintem elengedhetetlen a megfelelő hozzáállás tanúsítása azokkal szemben, akikkel érintkezünk, hiszen ezáltal tudják az emberek megítélni, hogy hogyan kell például egy látás-sérülthöz, sikethez vagy mozgáskorlátozotthoz viszonyulni (pl. egy vak esetében mi karolunk a minket kísérőbe és nem fordítva). Nekünk pedig igyekeznünk kell minél jobban kielégíteni az emberek kíváncsiságát és ösztönöznünk kell őket, hogy merjenek tőlünk kérdezni.

Ha azt látják, hogy nem sajnáltatjuk magunkat és normális életet élünk, akkor ők is hamarabb oldódnak, jobban bele tudják élni magukat a helyzetünkbe és rájönnek arra, hogy mi is ugyanolyan egyéniségek vagyunk, mint bárki más, nekünk is vannak érzéseink, értékeink, igényeink. Csak egy képességbeli eltérés a különbség...

Véleményed szerint az Esélyév hatására változik-e a többségi társadalom tagjainak vélekedése a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban?

Az, hogy mi változik, igazán később és fokozatosan derül ki. A szemléletváltásra való törekvés már elindult, ám ez korántsem egyszerű feladat. Az Esélyév viszont lehetővé tette, hogy néhány probléma felszínre kerüljön. Ebben az érdekképviselési szerveknek és a médiának nagy szerepe van, hiszen a nyilvánosságához történő megfelelő közvetítéssel az emberekben fel lehet kelteni az érdeklődést.

Azt gondolom, hogy ha igazán szemléletváltást szeretnénk elérni, akkor először a fejekben kell(ene) rendet tenni. Például a kérdésben szereplő „többségi társadalom” kifejezéssel nem értek egyet (helyette az emberek vagy a nyilvánosság szó helyes), mivel mi is a többségi társadalom tagjai vagyunk, nem szegregáltak, hanem integráltak szeretnénk élni a tanulmányoktól a munkaerőpiacon való érvényesülésig.

Vajda Márta

Nem adom fel

Zakál Zoltán, énekes

„A fogyatékos emberek is tudnak csodát csinálni.”

Már kisgyerekként is imádtam énekelni, ezért 1996-ban kezdtem az énekléssel „hivatásosan” foglalkozni. Kedvenc zenekarom az Első Emelet, főleg Kiki, az énekes, aki nagy hatás-

sal volt rám. 2004-ben barátaimmal megalakítottuk a Nemadomfel Együttest, majd elkészült az első videoklipem, „Nem tudtam, hogy így fáj...” címmel, Révész Sándor híres slágeréből. „Egy napon várlak téged...” címmel 2005-ben megjelent CD-nk keresztény dalokból állt. Készült rólunk egy sokdíjat nyert film „Álomturné” címmel. Rengeteg fellépésünk és sok tervünk van. Új CD-nken saját dalok és slágerek is lesznek. Az egyik ilyen dal az Első Emelet híres dala a „Csak azért is szerelem”. Ez a lemez azért fontos számunkra, mert meg szeretnénk mutatni, hogy a fogyatékos emberek is tudnak csodát csinálni, képesek sikeres koncertet adni, vannak céljaik és elérik, amit akarnak, mert őszintén, jókedvűen, vidáman énekelnek, jó hangulatot teremtenek a koncerteken. Én már sok mindent elértem, de ez a lemez lesz a csúcspont a Nemadomfel Együttessel. Bővebb info: www.nemadomfel.hu VM

**ÖN
KOR
KÉP**

Az esélyegyenlőségi melléklet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából készült

A mellékletet szerkesztették: Juhász Péter, Kemény Péter, Kolin Péter, Vajda Márta

A mellékletben szereplő cikkek a szerzők álláspontját tükrözik. Az Európai Bizottság nem felel az abban közölt adatok esetleges felhasználásáért.

A program megvalósulását a 2007 – Egyenlő Esélyek Mindenkinek Európai Év támogatja.

IT-mentor projekt. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia céljaival megegyező, közösségi kezdeményezésre létrejövő EQUAL-program keretében pályázatot nyert az Informatikai Vállalkozások Szövetsége (IVSZ), a Magyar Tartalomipari Szövetség (MATISZ), a Hallássérültek Rehabilitációjáért Küzdők Egyesülete (HARKE), az Informatikai Érdekegyeztető Fórum (Inforum), valamint a Napra Forgó Rehabilitációs Kht. Az Európai Szociális Alap és a magyar kormány által támogatott program feladata a munkaerőpiachoz kapcsolódó diszkrimináció és egyenlőtlenség minden formájának megszüntetése, az innovatív megközelítések és módszerek kidolgozása és elterjesztése, valamint nemzetközi partnerekkel való együttműködések kialakítása.

A konzorcium a projekt megvalósításával segíti a munkavállalás szempontjából hátrányos helyzetű, jelenleg inaktív megváltozott munkaképességű és 45 éven felüli munkanélküliek munkaerőpiacra jutását, s nem utolsósorban az információs társadalom megvalósítását, az európai közös információs térbe való integrálódást.

Ennek egyik eszköze az innovatív, integrált képzési, munkatapasztalat-szerzési konstrukció, az „IT-mentor” módszer. Az IT-mentor szakma lényege a személyre szóló helyzet- és problémaorientált segítségnyújtás, felkészítés az infokommunikációs technológiák, eszközök és szolgáltatások használatára.

Az „IT-mentor” - Az informatikai szektor, mint munkaadó EQUAL projekt célcsoportjának tagjai 2006. július–augusztus hónapban megkezdtek az egyéves munkatapasztalat-szerző gyakorlatukat, s jelenleg már új munkahelyekkel ismerkednek.

Gelléri Ágnes*: ESÉLYKÉRŐ

Amikor belém vették:
Csökkent értékűként kockázatos ügyfél vagyok,
Kutya-támaszom érintése csillapított.
Sokszor nyirkos tenyerű a remény.
Légszomjas a bizalom..

Épségeket napsütötte hegyéről
Türelmünk árnyas völgyébe lássatok.
Esett testünk panaszával jajdulunk:
Szeliden kérünk, hogy befogadjatok!

Ne fordulj el, ha meglátsz az utcán
bicebócán ha botladozom;
ne szánj, mikor tipegve a járdát
fehér botommal tapogatom.

Ujjammal a pontírás sorait
szavakról szavakra araszolom,
Elidőzve a remény szavain
Az esélyt még átkarolom.

Harmóniára szomjas vagyok
Hangkelyhekből kortyolgatok
Álmomban mozdulat-csokrot kötögetek,
Járok-kelek egyenlőként köztetek.

Bár a gerincem görnyedtre sorvadt,
Jellemem, tartásom mégsem horpadt.
Épkézlábbal könnyebb minden élet,
Fájó testben nehezebb a lélek.

Akinek sorsa a kerekesszék,
Nem szolgált rá, hogy kirekesszék.
Belénk hasít, vegyétek már észre
a szánalom minden rezdülése.

Csak száz métert próbálj vakon menni,
Csak egy órát létezni süketen
Béna kézzel bármit fölemelni:
egy hullámhosszon érezhetsz velem.

Lélek-küszöb előtt
kérünk szeliden:
fogadjatok el
forduljatok felénk

Átkarolhatjuk még
a törékeny esélyt.
Fogadjatok el
forduljatok felénk.
Átkarolhatjuk még
a törékeny esélyt.

* Pszichológus, a fogyatékosokkal élő emberek segítője, pártfogója